

04 πολιτισμός & βαρβαρότητα

■ ΤΟΥ ΗΡΟΣΤΡΑΤΟΥ

Ανίμα: Ένα αστυνομικό μυθιστόρημα μέσα από τα μάτια των ζώων

«...από τους αιθέρες όπου έστεκα σχεδόν ακίνητος, στηριγμένος απ' την πυκνή μάζα του αέρα, μου φάνηκε να ζωντανεύει από τη μνημειακή κίνηση ενός κυκλώνα που το μάτι του ήταν αυτός ο λάκκος, στο βάθος του οποίου αναπαύοταν σκεπασμένο με ροζ και κόκκινα λουλούδια το κουφάρι εκείνης που αγαπούσε αυτός»

Διαβάζοντας το μυθιστόρημα, κι ακόμη περισσότερο αφού ολοκλήρωσα την ανάγνωση του, ο κόσμος γύρω μου έπαψε να είναι ο ίδιος! Διότι όταν το βλέμμα μας αλλάζει, αλλάζουν μαζί κι όσα μας τριγυρίζουν. Πώς όμως είναι δυνατόν να το πετύχει αυτό ένα και μόνο βιβλίο;

Ομολογώ πως η αρχή ήταν δύσκολη. Διάβασα μερικές σελίδες και το άφησα στην άκρη. Σύντομα κεφάλαια με αφηγήσεις από την πλευρά διαφόρων ζώων. Μια γάτα σε ένα διαμέρισμα, ένα σπουργίτι που κοιτάζει απ' έξω, ένας σκύλος, ένα περιστέρι, ένα χρυσόψαρο...

Κι όλα τα ονόματα των ζώων – οι λατινικές ονομασίες – είναι οι τίτλοι αυτών των κεφαλαίων. Και στο κέντρο ένα αποτρόπαιο έγκλημα. Ένας απελπισμένος σύζυγος που είναι

αδύνατον να συνέλθει.

Στη δεύτερη προσπάθεια, αφέθηκα σιγά-σιγά στην αφήγηση και μετά ήταν αδύνατον να αφήσω το βιβλίο. Πήρα δίπλα μου και το κινητό και αποκρυπτογραφούσα τα ονόματα των ζώων που παρακολουθούν και καταγράφουν τη δράση. Πότε από ψηλά, πότε από χαμηλά, πότε αγγίζοντας το σώμα, άλλοτε φιλικά, άλλοτε εχθρικά.

Πραγματικά εκπληκτικός ο τρόπος που ο συγγραφέας μας κάνει να βλέπουμε τα πράγματα από τη μεριά των ζώων. Να μας δίνει την απόσταση για να στεκόμαστε κριτικά απέναντι στα πάντα. Και βεβαίως δεν είναι η μόνη αρετή του μυθιστορήματος που αποδεικνύει – ακόμη μια φορά – πως το αστυνομικό μυθιστόρημα είναι το σύγχρονο κοινωνικό μυθιστόρημα. Βαθύτατα πολιτικό. Ακόμη κι ο ειδικός δολοφόνος παρουσιάζεται μια απολύτως διαφορετική οπτική γωνία από αυτή που έχουμε συνηθίσει. Χωρίς αν δικαιολογούνται τα εγκλήματά του.

Ο κεντρικός ήρωας, ο Γουάχς, ο άνθρωπος που αναζητά τον δολοφόνο της γυναίκας του είναι κι ο ίδιος μέσα στο σκοτάδι. Σε ηλικία τεσσάρων ετών, διασώθηκε από τον άνθρωπο που τον υιοθέτησε μετά τις σφαγές στη Σάμπρα και στη Σατίλα.

Περισσότεροι από 3 χιλιάδες άμαχοι – Παλαιστίνιοι και Λιβανέζοι Μουσουλμάνοι – σφαγιάστηκαν από την πολιτοφυλακή των Λιβανικών Δυνάμεων – ένα μαρωνιτικό χριστιανικό λιβανέζικο δεξιό κόμμα υπό τη διοίκηση του Ηλί Χομπέικα – στις 16 Σεπτεμβρίου 1982 στη Βηρυτό, ως αντίποινα για τη δολοφονία του προέδρου Μπασίρ Τζεμαγιέλ... Ο πληγωμένος Γουάχς αναζη-



τά τον δολοφόνο σε μια από τις περίφημες «ρεζέρβες» όπου ζουν υπό ειδικό καθεστώς οι Ινδιάνοι του Καναδά. Έχει διαμορφωθεί ένας ιδιαίτερος κώδικας τιμής ανάμεσά τους, αλλά κυρίως κυριαρχεί η εγκληματικότητα.

Ένας άλλος τρόπος αφανισμού, που δεν χρειάζεται να φτάσει ως τη σφαγή.

Παρίες ανάμεσα σε παρίες θα βρει στηρίγματα, αλλά και εμπόδια μέχρι να βρεθεί πρόσωπο με πρόσωπο με τον δολοφόνο...

Ο συγγραφέας Wajdi Mouawad είναι ο ίδιος γεννημένος στον Λίβανο, όπου πέρασε τα παιδικά του χρόνια. Στη εφηβεία του έζησε στη Γαλλία, στα νεανικά του χρόνια στον Καναδά για αν επιστρέψει τελικά πάλι στη Γαλλία. Είναι περισσότερο γνωστός ως σκηνοθέτης δραματουργός και ηθοποιός με πολλές διακρίσεις. Έργα του έχουν παρουσιαστεί και στη χώρα μας. Από το 2016 διευθύνει το Theatre National de la Colline στο Παρίσι. Το Άνιμα είναι το τρίτο του μυθιστόρημα. Όπως σημειώνει ο ίδιος του πήρε μια δεκαετία για να το γράψει και να το ολοκληρώσει. Στα ελληνικά κυκλοφόρησε το 2019 σε μετάφραση Νίκου Κούρκουλου

από τις Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, Πέρα από το εξαιρετικό εύρημα της αφήγησης από την πλευρά των ζώων, το μυθιστόρημα έχει πραγματικά συναρπαστική πλοκή και πολλές ανατροπές και οδηγεί σε μια τρομερή αναζήτηση απ' άκρη σ' άκρη του Καναδά και των ΗΠΑ στη συνέχεια.

Το τρίτο μέρος του βιβλίου αλλάζει οπτική, οι τίτλοι των κεφαλαίων είναι τα ονόματα των τόπων που διατρέχει ο ήρωας και η αφήγηση γίνεται από την πλευρά ενός σκύλου που τον έσωσε και ουσιαστικά του χρωστάει τη ζωή του. Ένας δεσμός ανθρώπου και ζώου που παρουσιάζεται με αριστουργηματικό τρόπο.

«Η μουσούδα μου άγγιξε τα χείλη του, οσμίστηκα τη μυρωδιά νεκρών ζώων και, στα αδιάφανα τόξα των ματιών του, είδα την αντανάκλασή μου. Χαμήλωσε το κεφάλι, ακούμπησα το μέτωπό μου στο μέτωπό του και έδεσα τη ζωή μου με τη δική του»

Έγραφα στην αρχή πως βλέπω πια τον κόσμο με άλλα μάτια. Το Πάσχα που βρέθηκα στο χωριό μου παρατηρούσα κάθε λεπτομέρεια του «ζωικού βασιλείου». Τα μυρμήγκια, έναν τσαλαπετεινό,

σκύλος, έναν βάτραχο, πεταλούδες, μέλισσες, πρόβατα και κασίκες, ένα άλογο, μια αράχνη. Ένιωθα το δικό τους βλέμμα πάνω μου κι αναρωτιόμουν ποια ιστορία θα μπορούσαν να αφηγηθούν.

Διαβάζω στο Confiteor του Ζάουμπε Καμπρέ, τον εξής διάλογο: «Και τι κάνει ένα βιβλίο να αξίζει αν ξαναδιαβαστεί;»

«Η ικανότητα του συγγραφέα να συναρπάξει τον αναγνώστη, να τον εντυπωσιάσει με την ευφυΐα που βρίσκει στο βιβλίο που ξαναδιαβάζει ή με την ομορφιά που εκπέμπει. Βέβαια, η απόφαση να ξαναδιαβάσουμε ένα βιβλίο μας οδηγεί αναπόφευκτα σε μια αντίφαση...

...Ένα βιβλίο που δεν αξίζει να ξαναδιαβαστεί δεν άξιζε καν να διαβαστεί»

Το Άνιμα λοιπόν είναι σίγουρα ένα βιβλίο που αξίζει να ξαναδιαβαστεί. Δεν ξέρω πόσα άλλα βιβλία είτε μυθοπλασίας, είτε ποίησης, είτε δοκιμιακού χαρακτήρα έχουν αυτή τη μαγική ιδιότητα να μας μεταμορφώνουν πραγματικά και να μας οδηγούν σε νέους δρόμους σκέψης και αντίληψης.

Ο Ουαζντί Μουαουάντ σίγουρα το καταφέρνει...

